

Ю.В. Нестеренко,
науковий керівник – канд. екон. наук, доц. Л.І. Хомутенко,
Українська академія банківської справи НБУ

ПРИЄДНАННЯ ДО ЄС – ГОЛОВНЕ СТРАТЕГІЧНЕ ЗАВДАННЯ УКРАЇНИ

Події, які відбулися у нашій державі, деякою мірою змінили позицію України в світі і принесла їй повагу, якої вона раніше не мала. Президент в перші місяці перебування при владі уміло і переконливо використовував свій шанс для того, щоб забезпечити позицію України і українські інтереси в міжнародній політиці. З дружнім прийомом в Берліні на початку березня 2005 року наступив офіційний візит в США в квітні того ж року. Ще раніше в Страсбурзі і Брюселі В.А. Ющенко не залишив ніяких сумнівів у європейських цілях України, яка бачить себе в майбутньому не сусідом, а членом Європейського Союзу. Це однозначне звернення української зовнішньої політики до Заходу президент уміло з'єднав з постійною впевненістю стратегічного партнерства з Росією. Проведення внутрішніх реформ – основний інструмент європейської інтеграції.

Головним інструментом євроінтеграції є внутрішні перетворення, їхній зміст визначають три вектори: політичний (розвиток демократичних інститутів для забезпечення верховенства права, дотримання прав людини тощо), економічний (створення конкурентоспроможної ринкової економіки) і правовий (адаптація українського законодавства до законодавства ЄС).

Тривалий підготовчий період перетворив весь комплекс відносин Україна – ЄС на стрижень стратегії економічного та соціального розвитку нашої держави. Саме меті європейської інтеграції України нині підпорядковані інституційні перетворення, вся політика внутрішніх реформ.

Серед пріоритетів у політичній сфері головна роль належить розвитку демократичних інститутів для забезпечення верховенства права, прав людини, свободи слова. Нагальною є необхідність об'єднання зусиль неурядових громадських організацій і органів державної влади для спільної реалізації завдань і цілей європейської інтеграції. Цей процес має стати не лише важливим стимулом здійснення системних реформ, а й чинником підвищення політичної та соціальної активності громадян.

Особливо важливою сферою взаємних інтересів для України та Європейського Союзу є співробітництво у питаннях безпеки – регіональної та міжнародної, насамперед пов'язаних із боротьбою з міжнародним тероризмом, нерозповсюдженням зброї масового ураження, попередженням і розв'язанням конфліктів та врегулюванням кризових ситуацій. Сьогодні є об'єктивні підстави й можливості для активізації взаємовигідних відносин між Україною та ЄС у цих сферах на рівні практичних ініціатив, зокрема у врегулюванні Придністровського конфлікту.

Оборонна та безпекова політика української держави має стати невід'ємною складовою загальної системи безпеки європейського континенту, що передбачає активну участь України у європейських безпекових структурах. Важливим є також концептуальне узгодження

майбутньої української стратегії національної безпеки з Європейською стратегією безпеки.

Головним завданням в *економічній* сфері має стати створення конкурентоспроможної ринкової економіки, покращення інвестиційного клімату, забезпечення макроекономічної стабілізації та сталого зростання. Україну прийнято називати країною з ринковою економікою.

На сьогодні існує низка проблем економічного характеру, які є актуальними і для України, і для країн Євросоюзу. Їхнє розв'язання потребує тісного співробітництва. Передусім йдеться про енергетичну сферу. Надійне енергозабезпечення і диверсифікація поставок енергоносіїв є одним із найнагальніших завдань національної безпеки України. Водночас життєво важливе значення для Європи і для України має підтримання наявних та створення нових транспортних коридорів, зокрема у контексті реалізації проекту Євразійського нафтотранспортного коридору. Особливої уваги потребує питання ядерної безпеки, у тому числі проблеми Чорнобильської АЕС та відповідної допомоги з боку ЄС.

Нагальним залишається завдання наближення політики України у сфері зайнятості та соціальної політики до стандартів та практики ЄС. Підвищення якості життя стане найкращим аргументом правильності європейського вибору, забезпечить широку громадську підтримку курсу реформ.

Важливим євроінтеграційним завданням є *адаптація українського законодавства до норм і стандартів ЄС та ефективне впровадження їх у практику*. В Україні загалом сформовано нормативно-правову базу та інституційний механізм адаптації. Тому на часі завершення цього процесу та наступна імплементація законодавчих актів.

Вирішення усіх цих завдань залежить не тільки від волі політичних лідерів, а й, не меншою мірою, від *розуміння цілей євроінтеграційного курсу українським суспільством*. Тому важливою передумовою успішної реалізації цього курсу є досягнення національної консолідації у зазначеному питанні. Ідеї європейської інтеграції потребують осмислення і чітких, зрозумілих роз'яснень. Необхідно налагодити ефективну систему взаємозв'язків між громадськістю, владою, створити нові канали зв'язку з представниками європейської спільноти – політиками, журналістами, студентами, науковцями, підприємцями.

Одночасно здійснюється робота з підготовки до укладення угоди про реадмісію, спрямованої на удосконалення механізму взаємодії між Україною та ЄС з питань міграції і залучення додаткових коштів на підтримку проектів у міграційній сфері.

Запровадження Україною у 2005 р. в односторонньому порядку безвізового режиму поїздок для громадян держав-членів ЄС, Швейцарії, США, Японії, Канади та Ліхтенштейну майже удвічі збільшило приплив іноземних туристів, що сприяло зростанню доходів Державного бюджету України. Крім цього, у відповідь на ініціативу України низкою країн Центральної Європи та Балтії було скасовано стягнення консульського збору

за оформлення віз для українців. Активізації потребують розпочаті з ЄС переговори щодо спрощення візового режиму для українських громадян.

Ключову роль у комунікації з Європою відіграє людський чинник. Необхідно активно розвивати “громадську дипломатію”, використовуючи зв’язки із співвітчизниками у різних країнах для залучення зарубіжного досвіду в Україну і позитивного позиціонування нашої країни у світі, лобіювання процесів її активного входження до світової спільноти.

Найближчі етапи на шляху інтеграції до ЄС

Наближення до стандартів ЄС потребує комплексних інституційних, політичних, соціально-економічних та гуманітарних реформ, результативність яких оцінюється за Копенгагенськими критеріями. На нинішньому етапі Україна співробітничает з ЄС на партнерських засадах, формуючи передумови для поступового входження до європейської спільноти. Важливим кроком на цьому шляху стало прийняття Плану дій Україна – ЄС у рамках європейської політики сусідства. Своєчасне і якісне виконання Плану дій дозволить створити передумови для нового формату двосторонніх відносин – нової угоди про партнерство і співробітництво. Саме у ній і мають бути окреслені питання щодо перспектив членства України в ЄС.

В економічній співпраці нової української влади з Об’єднаною Європою визначено:

- визнання з боку Європейського Союзу ринкового статусу української економіки (це питання було вирішено наприкінці 2005 року, що наочно засвідчило серйозність намірів ЄС розвивати відносини з Україною);
- врегулювання питання торгівлі сталеливарними виробами між Україною та ЄС з урахуванням збереження обсягів традиційних поставок до 10 нових держав – членів;
- вивчення економічних передумов для укладання угоди про зону вільної торгівлі між Україною та ЄС.
- глобалізація у сфері освіти в першу чергу виявляється в гармонізації освітніх стандартів і програм, особливо на рівні бакалаврів і магістрів. Так званий Болонський процес, що є однією з ключових ланок європейської інтеграції в сферах утворення і науки, покликаний сприяти створенню простору, у межах якого діятимуть єдині умови визнання дипломів про освіту, працевлаштування і мобільності громадян.

Успішна реалізація Плану за результатами 2005 року дає підстави активізувати розгляд питань про поступове спрощення візового режиму та забезпечення соціального захисту українських трудових мігрантів у країнах – членах Євросоюзу.

У відповідь на практичний розвиток співробітництва з Євросоюзом Україна також може очікувати з боку країн – членів ЄС скасування імпорتنних квот, збалансування торговельних потоків, компромісу щодо спільного розв’язання інших актуальних питань.

Бажання інтегруватися в ЄС для України набагато більше ніж оперативна ціль зовнішньої політики. Це орієнтир на майбутнє для країни, яка до цього часу не знала, де її місце і в якому напрямку вона повинна його вибрати. Україна поставила перед собою цілі, які повинні мобілізувати її сили і можливості.

Належна імплементація Плану дій не лише стимулюватиме внутрішні політичні й економічні реформи в державі, а й істотно поглибить відносини України та ЄС, у тому числі шляхом отримання доступу до його внутрішнього ринку. Разом з тим, Україна вже зараз пропонує європейській стороні розпочати діалог про нову довгострокову політику, її мета – відчинити для України двері Євросоюзу відповідно до статутних документів ЄС. Ми свідомі того, що вступ України до ЄС – тривалий процес. Але за умови сконцентрованих напружених зусиль з боку влади, за підтримки всього українського суспільства, а також за сприятливого розвитку подій всередині ЄС цей шлях є реальним і може бути подоланий у середньостроковій перспективі.

Науковці, які займалися розглядом цього питання: В. Антропов, Е. Громогласова, М. Стрежнева, А. Тевдой-Бурлін, С. Уткін.

Список літератури

1. Антропов В. Міжнародні економічні відносини № 12, 2005 р. – Москва.
2. Власюк О.С. Економіст. – № 12. – Київ: Фірма “Колегіум”. – Ст. 70.

Нестеренко, Ю.В. Приєднання до ЄС – головне стратегічне завдання України [Текст] / Ю.В. Нестеренко // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: погляд у майбутнє: зб. тез доповідей за матеріалами Восьмої науково-практичної конференції студентів (18-22 квітня 2005 р.) та Дев'ятої науково-практичної конференції студентів (27 квітня 2006 р.). – Суми: УАБС НБУ, 2006. - С. 72-76.